

Çocuk Programları'nın Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuk Programları'nın Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18776>

Özet

Çocuk Programların Değerlendirme Ölçeği, okul öncesi ebeveyn gruplarının, çocuklarına yönelik yayınlanan televizyon programlarının kalitesine ilişkin görüşlerini sistematik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, A. Balaban tarafından 2002 yılında tamamlanan bir Yüksek lisans tezi kapsamında yabancı bir ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışması olarak sunulmuştur. Temel amaç, ebeveynlerin bakış açısıyla çocuk programlarının eğitimel, pedagojik ve içeriksel uygunluk düzeylerini değerlendirmektir.

Bu araç, özellikle okul öncesi kurumlara devam eden çocukların anne-babalarının, izledikleri programların kalite kriterlerine ne kadar uyduğuna dair algılarını belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Ölçeğin kullanımı, medya okuryazarlığı ve erken çocukluk dönemi medya tüketimi araştırmalarına değerli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Programların Değerlendirme Ölçeği, Çocuk Programları, Ebeveyn Görüşleri, Kalite Kriterleri, Televizyon, Okul Öncesi Eğitim, Ölçek Uyarlama.

Yazarlar

Balaban, A.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, okul öncesi döneme devam eden çocukların anne-babalarının, çocuklarına yönelik hazırlanan televizyon programlarının kalite kriterlerine ne ölçüde uyduğuna dair sahip oldukları algıları ve görüşleri belirlemektir. Bu değerlendirme, programların pedagojik yeterliliği, içeriğin uygunluğu ve çocuğun gelişimine katkıları gibi boyutları kapsamaktadır.

Ölçek, akademik araştırmacılara ve yayıncılık sektöründeki profesyonellere, ebeveyn beklentileri doğrultusunda çocuk programlarının içeriğini iyileştirme konusunda veri sağlamaya hedeflemektedir. Bu sayede, çocukların sağlıklı gelişimini destekleyen medya içeriği üretimine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Yapı

Çocuk Programların Değerlendirme Ölçeği, temelde ebeveynlerin algıladığı program kalitesini ölçen çok boyutlu bir yapıya hedeflemektedir. Bu yapı, muhtemelen programların **Eğitimsel Değeri**, **Sosyal Uygunluğu**, **İddet İçeriği** ve **Pedagojik Sunumu** gibi alt boyutları içermektedir. Ölçeğin orijinal yapısı bir uyarlama olduğu için, ölçülen yapı yabancı literatürdeki çocuk

program değerlendirme modellerine dayanmaktadır.

Yapının ölçülmesinde kullanılan maddeler, ebeveynlerin program içeriğini, sunum hızını, kullanılan dili ve genel ahlaki mesajları ne kadar uygun bulduklarını sorgular. Bu psikometrik araç, medya etkileşiminin erken çocukluk gelişimi üzerindeki etkilerini anlamlandırmada kritik bir rol oynamaktadır.

Geçerlik

Kaynak referansta ölçeğin geçerlik çalışmaları hakkında spesifik bir bilgi ("-") bulunmamaktadır. Ancak, bir yüksek lisans tezi kapsamında sunulan uyarlama çalışması olduğu göz önüne alındığında, Balaban (2002) tezinde kapsam geçerliği, yapı geçerliği veya faktöriyel geçerlik analizlerini gerçekleştirmiş olmalıdır.

Genellikle uyarılma çalışmaları, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini sağlamak amacıyla dilsel geçerlik ve uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliği çalışmaları yapılmaktadır. Yapı geçerliği için ise genellikle Doğrusal veya Açıklayıcı Faktör Analizleri kullanılmaktadır. Bu spesifik bilgilerin detayları tezin tam metninde yer almaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik bilgileri kaynakta belirtilmemiştir ("-"). Ancak, akademik standartlara uygun bir yüksek lisans tezi için güvenirlik analizlerinin yapılması beklenir. Tipik olarak bu tür ölçeklerde iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) hesaplanır.

Güvenirlik analizleri, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarıyla tutarlı sonuçlar verip vermediğini gösterir. Balaban (2002) çalışmasında, ölçeğin Türk örnekleminde ne kadar güvenilir olduğunu saptamak amacıyla iç tutarlılık katsayısının raporlanması olmalıdır.

Faktör Analizi

Çocuk Programları Değerlendirme Ölçeği, bir uyarılma olduğu için, ölçeğin orijinal yapısının Türk örnekleminde korunup korunmadığını incelemek amacıyla Faktör Analizi yöntemlerinin kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını ve bu boyutların teorik yapıyı ne kadar iyi temsil ettiğini gösterir.

Eğer ölçek birden fazla alt boyutu içeriyorsa, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile madde gruplamaları belirlenmiş; ardından Doğrusal Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen yapının uygunluğu test edilmiş olabilir. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliğini destekleyen en önemli psikometrik adımlardır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Ebeveyn Öz Bildirim Ölçe?i (Orijinal ölçe?in format?na ba?l? olarak, genellikle Likert tipi derecelendirme içermektedir.)

Dil Mevcut: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ebeveynler (Anne ve Babalar)

Ya? Grubu: Okul öncesi kurumlara devam eden çocuklar?n ebeveynleri

Popülasyon Detaylar?: Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü'ne ba?l? Yüksek lisans tezi kapsamında İstanbul'daki okul öncesi kurumlara devam eden çocuklar?n aileleri.

Test Metodolojisi: Veriler, ebeveynlere yüz yüze veya anket yoluyla uygulanan öz bildirim formu arac?l?yla toplanm??t?r. Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi? olsa da, bu tür de?erlendirme ölçeklerinde s?kl?kla 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi ölçekler kullan?l?r (Örn: Hiç Kat?lm?yorum - Tamamen Kat?l?yorum).

Anahtar Kelimeler

Medya Tüketimi, Ebeveyn Alg?s?, Televizyon Program? Kalitesi, Okul Öncesi Çocuk, Çocuk Programlar? De?erlendirmesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?il.

Yaz??ma Adresi: Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul (2002 y?l? tezi baz al?nm??t?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2002 y?l?nda bir Yüksek lisans tezi kapsamında geli?tirildi?i için, akademik amaçl? kullan?mlar? genellikle izin al?narak ücretsiz olabilir. Ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için yazarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Test Y?l?: 2002.

Ücret Bilgisi: Bilgi mevcut değil.

Referanslar

Balaban, A. (2002). *Televizyon çocuk programlarının kalite kriterlerine ilişkin olarak okul öncesi kurumlarına devam eden çocukların anne-babalarının görüşleri.* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çocuk Programların Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynakta yer alan özet içerikte sunulmamıştır. Bu nedenle, maddeler bu girişte sağlanamamaktadır. Maddelerin tamamına ulaşmak için Balaban (2002) tarafından hazırlanan **Televizyon çocuk programlarının kalite kriterlerine ilişkin olarak okul öncesi kurumlarına devam eden çocukların anne-babalarının görüşleri** başlıklı Yüksek Lisans Tezi'nin tam metnine başvurulması gerekmektedir.